

ULB Halle
002 704 145

3/1\$

✓
D Fa 3438

Gesamt der Volumes 14
Bekannt gegeben Jussuf d 20/4

LX 1679

موقوفیت خاطرہ لری

ی. آ.

موقوفیت خاطرہ لری

Оренбургъ.

Типо-лит. Т-ва Каримовъ, Хусановъ и К^о.

1907

D

Fa

gH/16

۱- مقام محترم مارتین هارتمان شفیرینه
تحفه نگاریم

برای ۲۰ تیر ۱۳۱۰

ج ۹

موقوفیت خاطر ه لری

ی. آ

اورنبورگ

کریهوف، حسینوف و شرکاسی مطبعه سی.

۱۹۰۷

[Aqçura oğlu Yusuf]

موقوفیت خاطرہ لری.

ن. ملوطاشقہ تحفہء محبت...

ی. آ.

موقوفیت خاطرہ لری

مقدمہ یرینہ

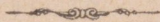
بیلم نہ کمی برہدفہ طوغری انسانلری
سوروکلہ مکده اولان طبیعت، اغفال ایله حکمی
آلتنده طوتمق ایچون اولنرہ حیاتی سودیریور،
اوت، حیاتی مجنونانہ سویورن؛ و بونتیجه سن
عشقمن ایله بشریت یشایور. بزی اسیرلری حالنک،
قیر باجلایه قیر باجلایه ایشلته رڭ، طبیعت بلسکه ده
هدفنه ایرشیر؛ لکن اوندن بزه نه؟..

مع ما فیہ حیاته وصالدن عبارت عمر، تقدیر
مؤلم اولسه بیلہ لندیلدر: اونی خاطرلادقچه انحق
کیچدیکنه تأسف ایدرز! الڭ زیاده عذاب کوردیکمز
برخلی ترک ایدرکن بیلہ مطلق متأثر اولورن،
زیرا اوراده سوکیلی حیاتک برپارچه سنی دفن
ایتدک...

«موقوفیت خاطرہ لری» نڭ ده بنم ایچون
طبیعی قیمتی وار. لکن بیلم اوقویان بولنورمی؟
اوقویانلر ولو برایکی ییرندن اولسون آزیچق
متأثر اولورلرمی؟ — برعثمانلی محوری کمی بر
قطره یاش ایسته میورم، چونکه بویک قیمتی؛
یورکی آزیچق تیتره تن، کوچوچک بر تأثر...
بکا بوده یتەر.

قزان، ۲۷ مای ۱۹۰۷

ی. آ.

موقوفیت خاطرہ لری

قزان ولایت محبسی، ۸ مارت ۱۹۰۶

۱

أولو بر فیش کیجھ سی . راطب ،
بیاض لکھلی ، متحرک بر قراکلق . بویوک
پار چہ لہ آقان قار ، اطرافہ صولو ، یومشاق
بر تنہالق ویریور .

اویومشم ... مزعج ، صقتیلی ، قورقولی
بر اویقو ایلہ دکل ، معناسز ، حسسز ،
رؤیاسز ، یرتیقسز ، بر اویوشقلقلہ .

... بر دنبہ قوی ، تیز بر چنغراق
ضربہ سی ! صرعوی بر احتلاج ایلہ
اویانیورم : هنوز صباح اولاماش ؛
طیشاریدہ قار بیاضلغندن غیری آید نلق
یوق ... عجبا رؤیامی ؟

او ! بر ضربہ دھا ! — اولکنندن
شدید ، عنیف ، عادتا چنغراغک تلنی
قوپارہ حق . لامپہ می یاقیورم : ساعت دھا
درت .

قپوی آچیورم؛ هنوز یتاقدن چیقان
 آلیق، ترلی وجودیمه خارک رطوبتلی،
 صوغوق روزکاری، اویقودن هنوز
 آیریلان کوزلریمه قپو اوکنه دیکیلان
 ره وولوه رلی، قلنچلی پولیس ضابطلری
 چارپیور ... آلیق، آلیق کوزومی
 اوغوشدیریورم: اویانیقمی یم؟
 - اویکنزی تحری یه کلنک .

سسز، سوق طبعی ایل، اویقوده
 یورور کبی یول کوستریورم. کلنلرک
 آرقه سی کیسلپیور: ضابطلردن صوکره
 برسوری افراد، دها صوکره بکچیلر ...
 اوطهم طولپیور .

کتابلرم، کغدلرم، مکتوبلرم -
 سودیکلرمدن کلان مقدس، صمیمی هریم
 سوزلرله مملو اوسویملی مکتوبلرم - ،
 رسملر، سودیکلریمک کندی الیمک اوزون
 زمان طوتمه یه قیامادیغم او معزز تصویرلری،
 هر شیئم، روحمک، حیاتمک بوتون تجلیات
 خارجیه سی، بر بر اویانچی آللردن
 کیچیور، بربر تتیلیور ... لکن، یوق
 حقیقتی اعتراف ایتملی، اوخشین آللرک
 صاهلرند بیله محبت وانسانیتک الهی
 شعاعاتی وار: اوت، حسن ایدیورم،

کور بیورم کہ ابونماک رسماری المرنده
ایکن، کوزلرنک یومشاق، سویلملی و متاثر
بر تبسم بلری بیور.

ساعت بش: وقتسز مسافرلرم،
طاتسز وظیفه لارینی بیتردیلر. وتوقیفملده
مامور اولاندقارینی اخبار ایتدیملر:
حاضرلندم، کیتدک.

قار یاغیور. هوا راطب. سوقباق
تنها. بیاضه بولانمش سیاه کولکهار،
یومشاق، صولاق، عکسسز آیاق سسلریله
نادرا کوزه چار پیور. . . اوکمز پک آز
سچیل بیلیر: نرهیه ونیچون کوتور بیورلر؟
عجبا حالا رؤیاده می یم؟

۲

۱۰ مارت.

باصیق طاوانلی، پیس، صیجاق،
قراکلق، دومانلی بر اوطة. توتدن بر
لامپه نك کدرلی و کور آید نلغیلہ ملوث بر
ماصه باشنک، کیرلی، مائی بلوطلر آراسندن
کوچلکله سچیلن اوچ پیچمسز قفا. قاپو
یاننده کی صره لره، خور ولدایه رق نفس

آلدقچه بوتون اوطهیی قوصدوروچی
آغز، تیر، اویقو و مشین قوقولریله
طولدیران قیرمزی و شیشمان پولیس افرادی
آبانمش، اوییورلر.

تمییز، صاغلام، صوئوق، بیاض
بر هوا ایله برابر بومستکره، قارا و ایلیق
بودرومه آتلمشقد. آغیر، طونوق بر
پاطردي: افراد آياغه قالمش، ماصه
باشنده کیلر بر و نلرینی کاغدلرندن
آییرمشدیلر. نفرلر، معناسز، اویقولی
کوزلرینی، حیوانی بر حماقتله بزه چویردیلر:
اویوشیق عطاالتلرینه سکتیه ویردیکمز ایچون
حدتلی کبی ایدیلر؛ اوتکیلر بر قاق سطر
ده افضله یازدیرمق اذیتنی یوگتدیکمز ایچون
صورت آصییورلردی..

پرستاف، نازک و انسانیتلی،
«شمذیلک اوطوریکز!» دیدی و کیتدی.
کاتبلر کاغدلرینه، افراد اویوشقلقلرینه
رجوع ایتدیلر.. بن اویاندیغم زماندن
اعتبارا حیاتی تکرار یشانمق ایستیوردم؛
بوتون افکارم شو ایکی نقطه ده تمرکز
ایدیوردی: موقوفم، لکن نیچون؟..
بر آزدن اوزون بویلی، اوزون

صاری صاچلی، پاپاس قیافتلی برکنجی دھا
کیتردیلر: طانیشدق .

چای ایچمہیہ مساعن اولندی. برنفر
جدیتله، عادتا ارتباط و محتبله، خدمت
ایدیوردی...

دھا سوگره، اسملریمز یازیلارق،
اشیامز آلینهرق، محبسہ کوندریلدک .

اوح، یاربی! کیرہ کیرمز، هیچ صو
یوزی کورمه مش، اصلا تطہیر اولونماش
بر آبدستخانہ قوقوسی سزی استقبال ایدیور:
اوطہ دکل، بدرف! وحشی حیوان کبی
خوف ایله، تخویف ایله باقان ایکی انسان
— آہ، اوت انسان! — بر آز طوغریلدیلر:
بونلری ده تعجیز ایتمش اولدم..

بویوجک بر اوطہ؛ یارتیسی کیرہوت
ایله مشغول؛ برکوشہ ده قوجامان برمیچ.
اوطہ نک دوشہ مہسی، دیوارلری، کوزدن
یاش کیتره جک تدر آمونیاق قوقوسی نشر
ایدیور...

یکی آرقداشلرم، بندن اورنک
آلارق اوطہ بی آدیہل مہیہ باشلادیلر:
قفس ایچنک کی درلر نوعدن ییرتیجی حیوانلرہ
بکز ییوردق: کوچوکی اینجہ، صاری،
ماوی کوزلی، شیطان برشیدی؛ آتشی

کوزلری، مستهزی آغزی دائما کولیور؛
هیچ شبهه یوق که فعال دماغی بوقفسدن
قاچاق دایک آرامقله اوغراشییور. بو،
کوچوک، صاری بر تیلکی یی آندیریوردی.
بویوکی، قبا وخویرات وجودی،
متاثر و مغهوم کوزلری، آبدال و قراکلی
چهره سیله، حدتلی و آغیر یوروشله عادتاً
بر آیی کبیدی..

قیصه جه قونوشه رق، بوزواللی
دوشکونلرک خرسر لقل یقالندقلرینی آکلادم.
بویوکی دییوردی که: «آه، سرخوشلق،
راقی.. هپ اوندن.» اوت، بوکون
آرتیق پشیمان ایدی: شمدی، مطلق
بر چوق دفعه لر توبه ایدیوردی.. لکن.
هپ بیئوده آرقسداش! سن ینه ایچه
جکسک!.. ینه چالاچقسک!.. ینه بو
محبس دینلان مذبله یه آتیلایقسک!..

۱۲ مارت

قراکلی کیجه ایچنک آیدین بر مهتاب:
او هواسی کریه قوقولردن، روحی آلام
واضطرابدن عبارت مردار و قراکلی

اوطہدہ ، محبت ، لا قید لک و شطارتدن
 متشکل ، لطیف و نور لی بر جمعیت قورو
 لمشدی ... اُنین متألمانہ ، شوم غلیظہ ،
 تهدیدات غضوبانہ دن غیر ی صدا ابلہ
 تترہ مہین بوبدبخت هوا ، شمدی محبتکار ،
 تسلیت آمیز ، قوتبخش ، شوق آور ،
 حلاوتلی بر موسیقی ابلہ اهتزار ایدیور ؛
 ماصدیہ صاچیلان میوہلر ، قراپیہلر ، چای
 فنجانلری بو اذواق معنویہی ، لذائذ مادیہ
 ابلہ قوتلیوردی ... بوعید روحانی ، بیلم
 قاچ ساعت دوام ایتدی ، لکن ہر حالہ
 ساعتلر دقیقہ دن قیصہ ایدی ! اطرافمزی
 محیط قراکلق ، پیسلک و مجهولیت استقبال ،
 بو آبدین ، پاک و مسعود حالک بوتون
 اوصافنہ فوق العادہ بر شدت و بریوردی .
 اوح ، لکن ہیمزک قلبندہ تترہ بین
 بر اینجہ نل واردی کہ بو آنک قیصہ لغنی
 اخبار ایلہ روح شاطر ہمزہ کوچوک ، کوچوک
 زہر زرلری سر پمکدن حالی دکلدی :
 آیر یلا جغز ، وکیم بیلر نقدر زمان ایچرن ؟ ..
 ... مشوم دقیقہ کلوب یندی :
 آیر یاشدق ؛ کولوشدن چہرہ لری ہمزہ
 مستور آغلایان قلبلری ہمزہ کور یوردق .
 اوت ، ہنمدہ قلبم آغلیہ یردی ، لکن

بودرونی یاشلرده، صانیرم که مسرت
و سعادت، آلام واضطرابدن زیاده ایدی..
اوچی، نهایتی کورونه یین برلا بیرهنه
صوقولیورم، لکن آیریلدیغم عالمده
بنی سوهن - آه، نه طاتلی سوز! تکرار
ایکجکم - بنی سوهن قلبلر واردی...

۴

۱۲ مارت

اویانیورم... هر طرفی بیاض کیوچله
بادانه لنمش، کوچوک بر مکعب ایچنکیم.
طاوانه یاقین مستطیلی پنجره دن، دمیر
پارماقلقلر ایله پارچه لنمش رنجیده بر
آیدنلق کیوریور یالکزلقی. سکون.
دوشمنک، حر ماضی یی یشامق، کورمک
ایستیورم. استقبال؟.. بو بر اشارت
استفهام: جوانی آرامقله نه دن کندیمی
یورایم؟

برقاچ کون اولیسی برمسامره
موسیقیه ده ایدک. شوبرک، بتهوونک
دهای سماویلرندن طوغان نغماتی معروف
برتریو مهارتله سالونه سرپرکن، سامعین
او هوای الحان ایله بیهوش، نفس آلماتسزین

دیکلرکن ، بن یالکز « اونی » سیر
ایدیوردم...

« او » پارماقلغه طایانمش ، اللری
چکسندہ ، مرمدن برپسیخه هیکلجکی کبی
حرکتسز ، دیکلیور ، دیکلیوردی... بن
برآز اوتہدہ ، دیوارہ یاصلانمش ، بتهوونک
روحی مبہم برسرور ایلہ تالیم ایدن
صوناتوسنک کنیش نفسلریلہ بوہیکلجکک
جانلانہ رق یوکسلدیکنی ، اوچدیغنی
کوریوروم... آہ ، بودقیقلر!.. غدار ،
بی انصاف حقیقتک ایچنک یشانمش ، جنت ،
خیال دقیقلری! ممکن اولاجقمی ، بردها
سزہ قاوشمق؟..

جمعه کونی ، بلدیه سالوننک سیاسی
مجلس واردی . سالونہ اکیوزدن فضلہ
آدم طوپلانمشدی . چوغی ، قیصہ ، کیرلی ،
ایش کورکلرندن ، کوچوک پارلاق کوزلی ،
صاچسز ، سیوری قفالری چیقار چیقماز
طوران تاتاراردی . کلدیکم زمان آرتیق
مجلس آچلمشدی : رئیس ، اہمیتسز بعض
شیلر آکلانتیوردی بو ، چوق سورمدی ،
بیتدی... سکوت . یالکز بوشیشمان کومہنک
خورولدایہرق آلدیغنی آغیر نفسی
ایشیدیلیور..

- برشی سویلمک ایسته بن یوقمی؟
 ینه سکوت... پارلمانه، یعنی
 سویلشیل، جک بیره دگل، دومایه یعنی
 دوشونیل، جک بیره حاضرلاندقاری بسبیلی:
 هرکس باشنی اکمش، دوشنیور، یوق،
 طوغریسنی سویلملی، دوشنیورلرده؛
 چهره لرندن آنجق:- نیچون بزی تعذیب
 ایله بورایه سور وکلنیکز؟ نه سویلیه جکسه
 گز، هایدی چابوق!.. ایشیمز وار اویل
 اویقوسنی دها اویومادق... عتابی اوقنیور.
 لکن بو عتاب کیمه؟

رئیس بر آز صبر سزلقله:- تکرار
 ایدیورم، سوز ایسته بن یوقمی؟ نهایت
 برنجی صروده اوطوران، سابق تاجرلردن،
 کوهزه بر ذات، سوز آلیور: ربطسز،
 نهایتسز بر اشکنجه. بویل پارلمانه، سوزسز
 دوما البت مرجع..

برنجی صرویه کلیورم. صول یانمکی
 قوگشم، ییلدیزلریمز بر درلو یاریشه مایان
 اختیار. بوتقر بمدن عادتا حدتلیور؟
 الندن کلسه، اوطه دن طیشاری آته جق.
 بن ده منبره سوق اولنیورم. لکن، صانکه،
 نه اولاجق؟. بیلنلر ایچون ذاتا معلوم، بیلمینلر
 ایچون صوگره دن ده مجهول، هپسی ایچون بوش،

بیسود، ہر قاچ شی سویلیہ حکم: بعضلری
 آلیقشلیہ جق، بعضیلری صورت آصہ جق .
 آلیقشلیانلرک آوولچلری آغریر کن ،
 بن ، چوچق کبی بوتخف سسدن منون
 قالا جغم! صورت آسانلرک ، علیہمدہ کی
 اسباب حدتلرینہ ہریکی سبب دہا منتظم
 اولمش اولہ جق .. ایشته اوقدر!

عادتا خبرم بیلہ اولہ قسزین، اوکفہ
 تاجر دن صوگرہ کندیمی منبرده، قوللریمی
 ساللار، و آتشی، آتشی سویلر بولیورم!
 صوگرہ، آلیقش .. مناظرہ .. حقلی کورینمک
 آرزوسی .. ہر قاچ نطق دہا .. ینہ مناظرہ ..
 جمعیت ہیچ ہر یسنہ آلدیرمیور: بوکورلتیک
 کندینہ تعلقلی برشی بولیور؛ او، اویلہ دن
 صوگرہ کی اویقوسنی اوییور ..

... لکن آہ، اوخیال دقیقہ لری! ...
 ... بو آراق مکعبک دار، رنکی مبہم
 قپوسی، غجیر دایہ رق، کویامستکرہ
 وظیفہ سندہ اشتکا ایدہ رک، آچلدی:
 — جای حاضر، یوقاری یہ کلیکنز .

چامورلی سوقاقلردن، کوئی بر قزاق‌له،
 پولیس رفاقتنک، بلدیه حبس‌خانه‌سنه سوق
 اولنیورم. چاست حولیسنی ترک ایلک‌جکمز
 زمان، اوچ بیش جانندن آرقداش تشیبعه
 کلمش‌لردی؛ اونلرک صمیمی حلقه‌لرندن،
 آتک عنیف بر چکیشیله آیریلرکن، قلبیه
 برشی قوپمش کبی اولدی. چه‌یریلدم،
 نمناک کوزلرله بکا باقیورلردی...

شمدی کیچدی کمز سوقاقلرده درلو
 نظاره هدف ایدم: مینون، مستهزی،
 مترحم، حدید... بر هم‌شهریم باغریوردی:
 — بریکیمی مسلمان!..

محبسک اوکنده طوردق: چیرکین،
 کیرلی قوجه بر قپو؛ قالین دهیر پارماقلق؛
 بیوک جئه‌لی. اونیفورمه‌لر؛ یوزلرنده
 مرهم‌تسز، آلاچی بر شطارت: — هایدی،
 بیورک!..

آرقه‌مزدن آغیر قپو — کیم بیلیر بر
 دهانه زمان آچلمق اوزره — ماتمی برانین
 ایله قپاندی.

کوچوک اداره اوطه‌سند، اسممز،
 اوصافمز، بویمز، حتی دیش‌لریمز،
 سوریلدی، اولچیلدی، صاییلدی! اشیامز،
 اوست باشمز بردها آراندی. نهایت دایما

کولر برزند انجی، درت کلیدی قپودن
کیچره رک، برچوق کنج لره طولمش
بر اوطه به آتدی: کورلتی، آل صیقمه لر؛
بزده بر آلیقلق...

یواش، یواش اوطه و اوطه ده کیلر
کسب وضوح ایتمه به باشلیوردی: درین،
کوچوک پنجره لرندن کافی آیدنلق آلامایان
بوابصیق، کمرلی، قبره بیکزه ر اوطه،
ایچنده کیلری ایتمه به حاضرلنمش کبی
ایدی. کوچوک، دار قپوسی، پک فالین
دبوارلری انسانه بر نوع طیقانقلق ویرییور،
عادتا بر دمیر فاصه ایچینه کلیدلنمش کبی
نفس آلمقده چیتنلک حس اولنیوردی.
اوچ طرفنه سیاه رنگلی کیره وتلر دیز یلمش،
اورطه ده آچیق قالان میدانجغه کیلری،
یاغلی ایکی دارماصه قویولمش. بویلجه
کیز یله جک ییر دار وقیصه قالمشدی.

اوطه ده بندن بشقه ده اون آلتی
آدم واردی. هپسی بشنجی مارت کیجه سنک
شفق آتمه دن توقیف اولنمشلر؛ چوغی
دار الفنون طلبه سی؛ اوزون قیرصاچلی
بر اختیارله، قرقلرینه یتشمش بر بلدی
مأمورندن غیر یسی هپ کنج، یکر می،
یکرمی بیش یاشلرنده...

۱۶ مارت

آقشامه طوغری هرکس بوموقت
 قبرینه آرتیق ییرلشمشدی . موقت .. بلکه
 بعضلر یچون مؤبدده ...
 هنوز اورتالق قارامادن بن ختامه
 ایرن رومانمی ، «پومپه‌ی ک صوک کونلرینی»
 بیترمه‌یه اوغراشیبوردم : سیرق قراکلی
 زندانی .. یونانی غلوکوس ونصرانی اولینتوس ،
 اوراده ، ارسلان وقاپلانلرک ییرتیجی
 طرناقلری ، آچ دیشلریله پارچه‌لنمهی ،
 بری بی کنه محکومیتک ویردیکی عزت نفس
 ایله قوی القلب ، ایکنجیسی نهایتسن ،
 الهی برایمانک بخش ایتدیکی بر وجد
 قدسی ایله مشتاق موت ، بکلیورلر ..
 بودار ، قراکلی ، راطب بودر ومک اوتنه‌سند ،
 کنیش ، مستغرق ضیا ، بیکلرجه خلک
 شماطه‌لی ، شوقلی حیاتیله جوشان سیرق ...
 میدانده قانلی کورشلر ، زمین قان ایله
 ملوث .. اورطه‌لغی قان قوقوسی آلمش ..
 خلقه ، بو بور ولمش روما لیداره قان کورمک ،
 قان قوقوسی طویمق وحشی بر ذوق ، بر
 لذت ، بر نوع جنت ویریور ؛ باغریورلر ،

کولیورلر، چیرپنیورلر: — هابه! ..
نون هابه! ..

نصرانی اولینتوس.. بوبرقوت، اویله
برقوت که بتون بوقوی، محتشم، دبدهلی،
لکن عدالتسز، ظلمکار جمعیتی، مدنیتی
تار و مار اینک... نصرانیت، ناصریه دن
انفلاق ای دن شخص الهینک سماوی نصایحندن
زیاده، بوتون عالمی قاپلایان عدالتسز لکن؛
بشریتک بر قسم جزئسی، آلتون کومشه
کومولمش، سعیسز، ایده آلسز، بی سود
حیاتلرینی اک سفلی سفاقت، اک قانلی
وحشتلرله کیچرمه یه اوغرا شیرکن، قسم
اعظمک امیدسز، فرداسز بر آچقله جان
چکیشمه سندن طوغمشدی...

نصرانیتک ناشرلری، رسوللر، انسانیت
ایچون کندیلرینی اونوتمشلردی: اولینتوس،
اوچ، بیش دقیقه صوکره هر عضوی برر
برر قوپار یلوب پارچه لنه جغنی خاطرینه بیله
کیترمیه رک، زندان کی آرقداشنه نصرانیتک
اک صافی عقیده سنی، — محبت و عفو
تلقین ایله مشغولدی! ..

اولینتوس، ظهور نصرانیتده بر
دکلدی. روما شهرلری سیرقلرینک همان
هپسنگ بر قاچ اولینتوس وحشی هیوانلرک

حسسز طیرناق و دیشلریله پارچه‌لنمق ده،
 یا پارچه‌لنمیه مهیا ایکن، سماوی بردینک
 نورلی سوزلریله، فلاکت رفیق‌لرینی تسلی
 وارشاد ایلرلر ایدی؛ — ایشته بوزمان
 اختیار دنیا نیک بیوک برانقلابی باشلانیوردی...
 روما امپراطورلغی، محبت، اخوت
 و مساواته مبنی بویکی جمعیتک طوغمه‌سنی
 منعه چالیشمق حقلی دگلمی ایدی؛ نصرانیلر،
 عصرلرندنبری طاپنیلان معبودلری تحقیر
 ایدیور؛ دورلرندنبری کؤکلشمش
 اساسلری، ملک، عائله، وطن فکرلرینی،
 منتشر اخلاقی، شکل جمعیتی، خلاصه
 هر شیء دیکشدیریوردی.. دولت
 و حکومت، اوزون زمان یشامه‌لریله محق
 و طبیعی عدولنان مؤسسات موجوده نیک
 مدافع طبیعیسی ایدی، آنلری مدافعه
 ایتمزسه، وظیفه‌سند قصور ایلمش
 اوله‌جقدی...

ارضک شمس اطرافنده کی محرکی
 نقدر آز دیکشورسه، وقایع بشریه ده
 تکررنده او قدر آز تبدل ایدیور؛
 شمدی اطرافم کوردیکم بوکنج روحلرک
 چوغنک، اولینتوسده کی آتش وجد وایمان
 وار.. چوغی مسعود برانسانیت ایچون

کندیلرینی اونوتمشلر ، ایدہ آلرینہ بوتون
اذواق عادیهی قربان ایلہشلر ... اونلری
بوزندانده بکلتدکدن صوکره ییرتیجی
حیوانلرهدکل ، سبیر یانک بیاض واولدیر یجی
صوغوقلرینہ حاضرلایان حکومتده جمعیت
حاضرہ نک مدافعہ کی وظیفہ سنی ایفا
ایدیور ..

بن بوایدہ آل قربانلرینہ تحسینکارم ؛
حکومتده عادتا معدوددر ؛ لکن هر
ایکیسی بیئوده اوغراشیورلر : دنیا ینہ
اسکی محرکنده دوام ایدہ جک ، جمعیت
حاضرہ مطلق دیکیشہ جک ؛ لکن ، افسوس ،
بشریت ، زواللی بشریت ینہ مسعود
اولامیہ جق !!

۷

۱۹ مارت

مضیق بر قراکلق اوطہیی دولدیردی ؛
نفس ، دومان چیقہ جق دلیک بولامیہ رق
بیغیلور ؛ ایکی کور لامپہ ، بوقویو ،
کریہ ، مور هوایی ییرتہ میہ رق یالکیز
یانی باشلرینی جان صیقجی صاری بر
آیدنلقله کیرلتیوردی . باشم آغریور ،

بایلیتیجی بریورغوناق کوز قباقریمی
 باصیور، آغیر، عذابلی بر اویقویسه
 دانیورددم...

کوچوچک برسریره یدی کیشی
 یاتسه جقدق. صاغ طرفه ضعیف، خسته
 متورم بر بایطار، صول طرفه اوزون
 قومش صاچلی بر ریاضیه بی تصادف ایتدی.
 کوچلکله صویوندیم؛ او قدر بو آغیر اویقو
 بنی بوغییوردی. طیقانارق اویانیدیغم
 زمان، هوا طایانیلمیه جق بر حاله کلمشدی:
 تنفس ایله آغیر یاشمه سنی علاوه، اورته
 چوملکک فوقوسیلده زهرلنمشدی. بیلیم
 ناصل بر تحمل ایله فلاکت آرقداشلام
 خورلیدیورلردی! پنجره یسه یاقلاشدم،
 ایکی قاتلی منفذی آچدم: اوح، صفوق
 بر حیات، حر، تمیز بر هوا!..

بر آز صوکره تکرار اویویه بیلیم.
 صباح قالیدیغم زمان، آرقداشلام،
 اوکون اورطه نك بوتون خدمتلی بکا
 مودوع اولدیغنی خبر ویردیلم. دون کیجه
 بن اویورکن، اونلر مشاوره ایدرک،
 تعبیرلرینجه بر «فونستیتوتسیا» تنظیم
 ایتیشلار: حرف صره سیله هر کون برر
 نوبتیجی، عمومی خدماتی ایفا ایده چک.

صوفره تمیز لک ، اکمکری کیسمک ،
 جای حاضر لاق ایله وظیفه مه باشلادم .
 فلاکت وسعادت انسانلری سرعتله
 طانیشدیریر : اویله آوان سعادت واردرکه
 بربرینی عمرنک برکره اولسون کورماین
 ایکی آدم یاوروسی برآنادن طوغه مشلر
 کبی قوجا قلاشوب اوپوشرلر ! اویله فلاکت
 زمانلریده واردرکه بربرینک قاننه
 صوصامش ایکی عدو ، بر دقیقه ده مؤبد
 دوست اولورلر ! اوغرا دیغمز فلاکت بزی
 برکیچه ده دوستلاشدیرمشدی : صباحلین
 آرتیق لایالی ، آرقداشجه سنه ، شاقالا
 شیوردق...

۸

۲۰ مارت .

« قونستیتوتسیا » مز ، اشتراکی
 اساسلردن مستنبط ایدی : « قومون » البسه
 ویتاق طاقمندن غیری ملک شخصی
 طانیمیور ؛ پاره ، ییه جک وسائره هپ
 مشترک .. یکر می درت ساعت ، متعدد
 قسملره بولنمش وهر قسم معین برایشه
 حصر اولونمشدر : صباحلین ساعت سکرده

قالقیلاچق، اونه قدر چای ایچیلوب بیتمش
اوله جق، سوکوره او یله طعمانه قدر هر کس
اوقویوب یاز مقله شغلله نه جک... الخ
مفصل، منتظم، قطعی، عادتاً قیشله وی بر
پر و غرام.

هر کون، حرف صرهمسیله بر آرقداش
نوبت آلوب، «قانون اساسی» یی محافظه
و «قومون» نڭ خدماتنی ایفا ایله موظفدر.
قانون اساسینڭ تعدیلی اقتضا ایدر سه،
یاخود دیگر «مهم بر مسأله» ظهور ایلر سه،
«قومون» اوکونکی نوبتچی نڭ تحت
ریاستنده بالاجتماع مذاکره ایتوب
اکثریت آرا ایله قرار ویره جکدر...

اوت، بو بر او یون، چوچق او یونی؛
لکن روح بشر، احتراصات بشریه
قاریشه جغی ایچون عبرتلی بر او یون...
بقالم، کوچوک «قومون» ناصل یشایه جق؟

۲۲ مارت

بورایه کلیدلندیکمز دنبری آرتیق
اوچ کونی اولدیرمشدک. ساعت کیجه نڭ
طقوزی. اورطه ده کی ماصه اطرافنه صیم

صیقى ديزيلمىش، سسسز، مطالعه‌ده ييز...
 بر چوق اناختارلرک چار يشمه سندن متحصل
 چليک صدا سندن سوکړه قپو آچيلور :
 توبقه‌مړک سسبيلرى بيلد يريلمک اوزره
 چاغرييورلر .

صرهم کلدی ، بن‌ده کيتدم . لواظه
 قوقوسيله دولمش برکوچوک اوطه‌يه
 صوفدیلر . اوزون بويلی برژاندارمه
 يوز باشیسی، نازکانه اوطورمه‌می تکلیف
 ایتدی . او، اوکمه استنطاقنامه‌ی سوره‌رکن،
 بن اونی معاینه ايله مشغولدم : هنوز
 پروکار آلدن چيقمش، صاريشین، کوزل،
 نسوی برقفا . کنیش بر آلدن اوستنی،
 شیمدیچیک طارالمش . اپیک کبی اینجه
 ویومشاق صاچلر تحدید ایدیور . آلتون
 په‌نسنه آرقه‌سندن بايغین، حلاوتلی، مائی
 کوزلر پارلیور . یومشاق، تازه یناقلر
 اوزرنده، اینجه‌صاری بییقلر، صنعتکارانه
 برانحنا ايله بوکلیور . منتظم، کوچوک بر
 برون؛ تمیز، قیمرزی بر آغیز؛
 قونوشدقه پارلایان اکسیکسز، یکنسق،
 بیاض دیشلر . . البسه‌سی پایتحت
 ترزیلرینک مقاصندن چیقوب انجق بو
 کون حاجنه‌واصل اولمش دینه‌جک قدر

کوزل ویگی .. ماصه اوزرنک طوران پاموق
کبی آللری ، بیوک بر اعتنا ایله تمیزلنمش
طیرناقلری ، تلاشسز ، هیچ بر اماره شدت
کوسترمیه رک ، لطیف ، لطیف اوبیور .

مجالا و پر ضیا رقص صالونلرنک ده قوالته
خانم قیزلرله قول قول اوندانه دولاشمق ،
یاخود یومشاق حالیلی ، کوچوک ، دیری ،
یاری قراقلق بر بودوارک کنیش میندرلرنک
جدیچه کیینمش گوزل بر قادیله دیز دیزه
اوطوروب ، شاعرانه قونوشمق ایچون
خلق اولونمش ظن ایدیلجک بوکوزل ،
کنج ، پارلاق سواری ضابطی ، بوتون
قزان شبان متعلیمنک ، نفرته قورقدقلری
شدید ، فعال ، بی رحم وانصاف غوسپودین
پروتنسقی ایدی !

بن ، عوامیت اشتراکیه (C. D.) حزبنه
داخل اولیق و او حزبک افکارینی تاتارلر
آراسند ، نشر ایتمکله اتهام اولنیوردم ! بو
اصلسز ، معناسز اتهامک یا کیشلغنی سویلدم .
یازمقلغنی طلب ایتدی ؛ روسجه بیلمدیکم
ایچون ، کند یسنک یازمه سنی رجاده بولندم ،
قبول ایلدی .

یازارکن ، کوزلرینک پارلاقغنی آرتدی ،
او حلیم چهره یه عصبی برتتیزلک کلدی ؛

اویویبیچی او یومشاق آلتر قوتلندی؛ قلم
باغیرارق، کاغدی ییمرتار جه‌سنه شدتلی،
قوشیبور، حرفلر، کلمه‌لر، بیوک‌اوقوناقلی،
بر آز عجیب، خوف آور دیزیلیوردی.
شمدی، ایش کوریرکن، پروتینسقی،
تمام دیکشمشدی...

بنم جوابم بیثدی؛ اوده سکونت
نازکانه‌سینه دوندی. بعض شیلر صوردم،
حلاوتله جواب ویردی. اوطه‌دن چیقدیقم
زمان، آیاغه قالدقهرق سلامی اعاده‌ایلدی.

۱۰

۲۴ مارت

قلبمی تحلیل ایتمک، حسیاتمی
آکلاتمق پک کوچ: قلمک تللری متمادی
تتریور؛ وبو بکا اینجیتیچی بر لذت
ویریور!..

ایشته صباح اولدی. آچیق، لکن
دمیر پارماقلقله پارچه‌لنمش پنجره‌دن کوزل
برایلك بهار صباحی کیریور: شرین،
صاغلام، پارلاق، شرق آور. پنجره
اوکنک کی قورو، قاتی حاولیک کومه‌لنمش
سرچه‌لر، ویجیلداشهرق، خقیف

و خوپیه، صچراشیورلر؛ کوکر چینلر،
 ساکن واصل اوچیشیورلر. افق پساک
 محدود: قارشیده بیاض، یوکساک دیوارله
 همام. یالکز سمایه حدود چکه مه مشلر!
 او، نهایتسز، ماوی و ضیادار، اوزانیور.
 شمیدی همماک آرقه سندن قورتیلان کونش،
 کوز قماشدیریجی بر پارلاقلقله پنجره دن
 کیردی؛ زمینه پارماقلقک کولسکه سندن متشکل
 واضع، عظیم بر شطرنج تحته سی چیزدی.
 یارین بشارت مریم: اوزاقسندن
 موکلی بر اوغولتو حالنده چان سسلری
 ایشیدیلیور. اوطه دها اویور. بن،
 باشمی پارماقلغه طایامش، بر نظر مرحمت
 دیلنهرک - یوق بر ذره محبت آرایه رق،
 ایکلیورم...

محبس، زندان!.. هیچ برشی دکل؛
 حیات، ذاتا زندان دکلمی!... حیاتنده
 حقیقی حریت، - یعنی محبت بولان آدملر درکه
 اونک خاطره سیله، اعتباری بر زنداندن
 مضطرب اولورلر... بن نه وقت خرایدم؟..
 نه وقت یاقیجی، اولدیریجی بر محبتله
 ذوقیاب اوله بیلدم؟ نه وقت، صمیمی،
 یومشاق بر محبت ایله اوخشاندیم؟ خلاصه

نه وقت ، بر دقیقه جك اولسون ، مسعودیتمه
— حریتمه حکم ایده بیلدم ؟..

لیکن ، نیچون قلمبک الیافی بویله
تیتیریور ؟ نیچون قوتلی برأل کوکسمدن
یوکسله رک ، بوغازیمه صیقیور ، نفسمی
طیقیور ؟ — اودمیر آل که اک مصیبتلی
زمانلریمده ، اوزک مرحمتسن شدتنی حس
ایتمشدم ..

یوقسه حیاتمک اولوم آراتدیران
بوشلغدن ، اوکوچوک وجود برنقطه استناد
حاصل ایتمه یه می باشلادن ؟ .. یوقسه اویالان ،
صقیجی حریت بیل ، غائب ایدیلنجه ، آلمی
ویریور ؟..

۱۱

۲۵ مارت

کشیف ، قوتلی بر آیدنقله ، شاطر ،
کورلتیلی بر موسیقی اویقومی آچدی . اوخ ،
نه کوزل کون ! بیلهم طبیعتده می بزی
جزالمق ایستیور ؟ کلیسا موسیقه سنک رقص
آور ترنماتی کیتدکچه قوتلنیور بوکون
بشارت مریم .

غدار و مستهزی فلک ! .. ربک ملک ،

سقوط ایتیش بشریتک منجیسنی تبشیر
ایتدیکى بوامید بخش وتسللى کار پارلاق
کونده، بشریت ایچون بر بشقه طریق
نجات آرایان بوخیالچى کنجلى طاپندقلرى
هریتدن آییریور!.

بوکون منجینک میلادینی مژده لدیكى
کبی، اولمش طبیعتک احیاسنی ده مبشردر:
اوت، چارمیغه کیریلیمیش «آدم اوغلى»
برهفته صوکره تکرار اکتساب حیات ایدرکن،
برقیشدن بیرى بیروح قالان ارضه ده
تازه جان کیره جک، چایرلر یشیللنه جک،
آغاچلر یاپراقلا نه جق، چیچکلر آچیلماق...
بز بونلری کورمکن محرومز.

بوکونک کوزل، مؤثر بر عادتى
وار: طوتولمش، حبس ایدیلیمش قوشلر،
ظالم قوشچیلرک قفسلرنسدن آلینوب،
صالیویریلیور؛ مینی مینی مخلوقلر،
چیرپینه رق، چویسلدیهرق، حریت،
اورمانلرینه، آنالرینه، سوکیللرینه
قاوشمهیه اوچورلر. اوخ، او زمان بو
قوشچیغزلرک صیجاق یورکلری، سوینچله
نه قدر قوتلى چار پیوردر! بو عادتى دوشنه رک،
همیز پرانتباه و هلعانز؛ عجب ایزده بردست
نجاتکار می بکلیورز؟..

... ایشته آقشام اولدی: قسوتلی
 بر قراکلق اورطه‌لغه چوکیبور، صباحکی
 پر نشئه چهره‌لرده، شمدی غم‌لی بر طور غونلق؛
 صباحکی پر خلچان قلب‌لرده، شمدی ال‌لی
 برسکونت ... نه بر دست منجی، نه بر
 مرثده نجات!..

۱۲

۲۷ مارت

حالا او آغلادیجی ساعتلر ذهن‌دن
 سیلنیبور: بیلیم آیک قاچیدی، ایرکندن،
 « یارین ایکی آرقداش کوندریله‌جک.. »
 خبری، قاطی، دلشکافی، همزه‌ایشیدیلدی.
 کیده‌جک‌لردن بری کنج، پارلاق
 بر حقوشناس، دیکری هنوز اعدادیه‌ده
 ایکن سیاست قاصیرغه‌سنگ قورتولنماز
 جریانه‌قاییلوب، شمدیه قدر سور وکله‌نن
 مستعد، خیال‌پرور بر دلیقانی ایدی.
 سکز اون کونلک طانیشلغم حقوشناسک
 نجابت روحنی، سابق اعدادیه‌لینک صافیت
 خیالنی واضح کوره‌بیلمه مه کفایت ایلیمشدی.
 اوکیجه، کیدنلر شرفنه قونسرت
 ویریله‌جکدی. هر ایکیسی آلتنجی قعوشک

اڤ ای موسیقه جیلزیدی . حقوشناس « ایکی
 قهرمان » دوئوسنی کور ، آهنگلی برباسو
 ایله تغنی ایتدی . بوتون قغوش ، یارین
 بیلیم نره‌یه سور وکلنه‌جک ، کومیل‌جک بو
 کنج زکا ایچون ، کوز یاشلرینی کوچ
 ضبط ایدرک ، صیقینتیلی بر سکوت ایله
 طیقانیوردی . خانک مردانه تکلیفانه کناز
 « ایغر » شاعرانه بر اصالته جواب ویریرکن ،
 کنجک سسی ، سماوی بر هلاوتله یوکسلور ،
 اوچیور ، یاللیور ؛ اوده کناز کبی
 ناموسکارانه براسارتی ، وطنداشلرینه مضر
 بر حریت واقفداره ترجیحنی آچیق
 کوستر ییوردی .

بو آغیر ، جدی دوئودن صوکره ،
 آرقداشی شدید و مستهزی هجویه‌لری ،
 برشوق انتقامکارانه ایله کورلتهن خوری
 مهارتله ، شطارتله اداره ایلدی . بو آلاچی
 موسیقی ، بوتون قغوشی ، بر آز زمان
 حقیقتدن اوزاقلاشدیره‌رق ، قهقهه
 طالغه‌لریله دولدیردی : قروپاتکین ،
 استوسلر ، بیلیم کیملر دهشتلی شمارلرله
 یوارلانیور ، بوتون اسکی اداره ، خصه
 مکافاتنی کوزل آلییوردی !..

آه ، لکن بر انتقام معنودن منبعث
 بونشئه قیصه سوریور ، حقیقت دار ،

قراکلی اوطه، قالین دیوارلر، کلیدی قپو،
 پارماقلقلی پنجره‌لر هالده کورینیور ودر
 حال یارینکی فاجعه‌یی خاطرلایوردی..
 ... بوتون محبس کیده جکری تشییع
 ایچون ملو پلانیدی. اوطه ده مدتی بر تأثری
 کوچلمکله اورتہ بیلن، کورلتیلی بر هیجان
 وار. زندانچینک اخطارانه هیچ کیمسه
 قولاق آصیور. نهایت آیریلنه جق زمان
 کلدی: حقوقشناس اولا وفاکار آرقداشی
 دو قورتورله قوجاقلاشوب، صمیمی، صیقی،
 اوزون اوپشدی. آه، بو بر قاچ فجیع
 دقیقه! اونلر سسسنر آغلارکن، حاضر وندن
 بر چوغنک خطوط وجهیه لری تقلص ایدیور،
 کوزلرندن ایری ایری یاش داملالری
 یوارلانیوردی... صوکره، هیمز قوجاقلاشدق،
 اوپشدرک، آغلاشدرک. بو آراق، آغیر،
 درین، کیزلی آغلاییجی بر سسله «ویچنایا
 پامیات» تغنی اولنیوردی... وداع ختامه
 ایررکن، شدتلی، آچیق، امنیت استقبال
 ایل شاطر بر «مارسه لیهز» ه باشلانیدی.
 بونک کور، جسور، میسبان اوقویان
 نغماتی آراسنک اونلر اوطه‌یی، محبسی ترک
 ایتدیلمر... اونلر، دمیر پارماقلقلی قپونک
 اوتہ طرفندن، «یاقینده کوریشیرز..»
 دیهن امیدلی تبسملر کوندیریرکن، قپو

اوکنہ طوپلانان محبوسلر ، سسلرینی
 یوکسلنہ زک ، امنیت غلبہ وانتقام ایله
 پرشوق وتسلی باغرییورلردی :
 « کهنه جهانندن آیریلالم ،
 » جسدینی ایاقلریمزله تپه لم ... »

۱۳

۳۰ مارت

عمومی برہجران عصبی . دون بیللم
 نره دن یول بولوب ، بوتون محبسہ طاغیلان
 عفو عمومی خبری ، قوتلندکچه قوتلندی .
 کیجه ساعت اون صولر زنده ، ناظرلرده ،
 مأمورلرده بر حرکت : والی کله جک ..
 دیمک که بالذات والی تحلیه اینه جک ..
 صیقنتیلی ، اضطرابلی بر انتظار : هیچ
 کیسه سکونتنی محافظه ایده میور ، هیچ
 کیسه معتاد مشغله سیله اوغراشامییور ؛
 صبر سزلق ؛ عصبی ، غیر طبیعی مناظرات ،
 مکالمات ، آهنگسز ، اطرادسز شرقیلر ،
 حرکت و کورلتی .
 اون پچق .. مهتز ، فجیع بر صدا ،
 دو قورتورک سسی : - تحلیه یه باشلاندی ،
 استراحتونوف ی چاغردیلر .
 عمیق بر سکوت ، خلجان ، بوتون

قغوشك يوركى چارپيور... و بو درين
سسزلكك، ضربات ايشيديليور كبی...
بر قاج دقيقه صوكره، ینه كورلتی،
ینه اطرادسز، آهنكسز شریقلر، سوزلر..
قبو آغیر، آغیر آچیليور، زندانچی
متبسم و شاطر كیریور :

— اسمیرنوف! حاضرلانكز، تحلیه
ایدیليورسكز .

آرقداش، وداعی بیله اونوده رق،
بردقیقه ایچنده هر شیء حاضر، كوله
كبی قغوش قپوسندن آتیليور..

او، دیمك صحیح تحلیه ایدیورلر .
عجبا بنی ده می؟ — لکن هر وقت بدبین
ویریجی دماغم بر توری اینانه میور . مع
مافیه یورككك چارپینیتسی كیتدكچه
شدتلیور؛ باشمدن قان اینیور : دیز
باغلام قوتسزلیور؛ قورو بر بوغازله
صوریورم :

— عفو، عمومی می؟

— یوق.. بیلمیورم.

امیدسزلك، عذاب معنوی: آه،
انسانلر انسانلری اذا ایتمك یولنی نه ایی
بیلورلر، بونكچون نه لر كشی و ایجاد
ایتمه مشلر! بر نوع سكونت و آلیشیقناق
ایچنده، اطرادله یشایوب طوریركن، بویل

بربحران، ازبجی، اولدیرجی بر ضربه
اولیور. قسما اونودیلیمش حریت بر قاچ
دقیقه کور یلیور، یشانیور، صوکره او چارق،
یوق اوله رق، ینه اسارتک فالان روحلری
جهنمی بر اشکنجهده بر اقیور ..

لسکن تحلیه دوام ایدیور: ایشته
آلکسه یق، ایشته غاسسار - زواللی یومشق
قلب، اواره پڑ مزده کنج، دائماعائل سیچون
آغلار بابا. ایشته نهایت متدین، محب و دالفکر
زیلینسکی ..

- آرتیق، بو کونلک بو قدر یتیشر.
ذاتا ساعت ~~کیچه~~ کونلک اونلری
اولمشدی. لسکن او یومق قابلمی؟ کورلتی،
ادعا: بویل سکز اون کشینک بردن
تحلیه سی، بالذات والینک کلیشی، نهایت
تحلیه اولنلرک اشپالرینی آلمق ایچون
قغوشلرینه بر اقلماه لری .. دها بر چوق
امارات، اشارات اکثریت ایچون، ایستدکلری
عفو عمومی پی اثباته دلائل حاضر لیور؛
انجق بعض قوی القلب کنجلیرمز، هپ
عکسنی ادعا ایدیور لر ..

کیچه یار سیندن صوکره او یومایه
اوغراشدم. نه ممکن؟ مسلك عصیم او
قدر فاریشمش، محتل اولمش که، وجودم
یورغونقله ایزیک، او یوشوق دالارکن،

دماغم متمادی بر فعالیت و انتباه چالیشیور :
 بیتمز ، توکنمز داما اوینیورم ، دامایہ
 چیمہ یہ اوغراشیبیورم ؛ - بورؤیا دکل ،
 اطرافمی کوریبیورم ، دوشنیورم ؛ اویناماق
 ایستیورم ، ینہ اوینیورم ..
 بو عذاب متمادی ایله نہایت صباہی
 بولدم . ساعت آلتی . هر کون طقوزده
 کو چاکله او یانان قغوش ، یتاغندن قالمش ،
 کورلتی ایدیور :

- عفو عمومی می ، دکلمی ؟
 اوف اوزیچی سوال ! نه وقت جوابکی
 اوکرنوب ، بوجهنمدن قوتیلا چغز ؟

۱۴

۱ نیشان

جمعه نماز لری نی محبس اما میله قیلمه یه
 رخصت ویرم شلردی . ایلک مشترک عبادتمزی
 متعاقب امام افندی بنی تسلی یه قالمششدی :
 - « متأثر اولماملی ، بویوک ذاتلر حبس
 اولونمش : حضرت یوسف ، امام « اعظم ... »
 بنم بوتسلی یه جانم صیقلدی : بن چو چقمی یم ؟
 هر کسه معلوم بو حکایه لری خاطر لایمقله
 آوودیلاجق قدر ضعیف القلب می یم ؟ ..
 سوزینی کیسدم : - هیچ اهمیت یوق ..
 اوکون-دنبری اوچ هفته کیچدی :

امتداد اسارتدن متولد اضطرابہ ، اولیسی
 کونکی بحران عصبی ده منظم اوله رق ،
 هیمزك ثبات و تحملہزی صارصدی : الله ،
 انسانلری ضعیف خلق ایتمش ؛ بوقیصہ
 اشکنجہ بوتون او عظمت خود پرستانہی
 ایزمہیہ ، کبر نفسی آچالتمہیہ ، خلاصہ
 انسانی نفسندن غیری وجود اوکنده دیز
 چوکدیرمہیہ کفایت ایدیور !..

دون ینہ جمعه ایدی . امامک وعظنی
 اھمیتلہ ، تواضعلہ دیکلیوردم : « الم نشرح
 الک صدرك ، ووضعنَا عنک وزرك الذی
 انقض ظہرک ورفعنَا لک ذکرک ، فان مع
 العسر یسرا ان مع العسر یسرا... »

اوح ، بوینم ایچون پک یوکسک !
 کوچوک ، پک کوچوک اجتھادم ، بشریتک
 الک بیوک انقلابارندن برینک فاعلنہ خطاب
 بو یوریلان کلمات قدسیہ ایلہ تسلی اولنمقدن
 بنی اوتاندیریور... مع مافیہ ، بو الفاظ
 الہیہ زک استماعندن ، تعریفی ناقابل ہر ذوق
 سماوی دویییورم ؛ آمنا وصدقنا : « فان
 مع العسر یسرا ، ان مع العسر یسرا... »

۱۵

۱ نیسان

قہو آچیلدی . اختیار محبس خدمہ سی ،

اُلندہ کوزل بردمت باغریپور:

— آ... یہ! ..

سنبل، منکشفہ، اینجی چیچکی.. اوح،
نہ لطافت، نہ رایحہ!

عجلہ، عصبی صوررم: — کیمدن؟
— برخانم قیز کیتردیکنی سویلہ،
دیدى، آدینی سویلمدی..

صیقجی، ایزیجی زندانی، برنور
شطارت وانشراح دولدیردی. قراکلی،
غم آکین زندان، آرتیق غائب اولمشدی؛
شمدی بوتون جهان، اوکمدہ کی سماوی،
صافی، تازہ دمتدن عبارت: .. دمت، یشیل
یاپراقلر آراسندہ، کنج، بیاض، لطیف
رایجدلی چیچکلریلہ، برایلک بہار صباہندہ،
یشیل باغچہ سنہ چقمش برکنج قیزی،
«اونی» کوستریپور..

آہ، کوزللك! ظلمہ، ظلمتہ، آلامہ،
کورہ... ہرشیئہ غالب نور!

۱۶

۶ نیسان

طبیعتک و منجیء انسانیتک یکیدن
اکتساب حیات ایتدکلری، بوکوزل

و شطارتلی بایر آمده کیچدی، کیچدی؛ بزه
آجی بر خاطره، بر نومیدی مایوسانه براقه رق
کیچدی... نورلی یکشنبه قراقلق استقباله زده
پارلاق بر نقطه امید اییدی؛ یتشدک،
سوندی...

آه، نه غدار بر استهزا! بوتون
روسیه، بوکون منبسط و پر خنک یکدیگرینی
نجات ایله تبشیر و تبریک ایدرکن، حکومت
مجدوسلردن برینه، یاقوتسق ده بیش
سنه اک اقامته محکوم اولدیغنی تبلیغ ایلدی..
یاقوتسق.. سبیر یانک ابدی قارلریله
کفنلنیش بو مقبره، بر زمهریر دنیویدر..
اورایه سورولمک، سورکلی اعدامه محکوم
اولمق دیمکدر..

* ۱۷

۸ نیشان

بزه بسده یز... لکن هرکسک محبوس
دکلمی؟ - زندانجیلره باقیورم: هر کون
عین بیر، عین ایش.. بزه بو وسط، بو
حیات، البت موقت؛ لکن اونلر مؤبدا
بوکا محکوم! بز کیچه لین، بی پروا،
مستریخ اویورز؛ اونلر هر اون بیش
دقیقه ده بر ساعتلرینی قورمه یسه،

(*) «۱۷» نجی باصدیر یلمدی.

اویہ مادقلرینی اثباتہ مجبور ..

یا لکنز اونلرمی محبوس؟ — خیر! ..
 ایستہ بر عملہ، ایستہ بر مأمور، ایستہ
 بر اصناف، تاجر، صنعتکار ... ہپسی،
 بای، کدا، جاہل، عالم، بلا استشنا، بو
 دنیاہ معین، محدود، بناء عالیہ مقید
 واسیر بر حیاتی سور وکلمہ یہ محکوملر ...
 حریت! قوری برسوز، طاتلی بر خیال! ..

* ۲۰ *

۹ نیسان

کونک باتدیغی زمان انسانہ دائیما تاثیر
 ایدر : عمریمزک بر کونی اولیور، آرتیق
 اونک کیری دونمہ سی، تکرار یشانمہ سی
 ممکن دکل .. انسان بونی دوشونمہ دن،
 عادتاسببسن متأثر اولور . هیچ بر غروب
 زمانی بیلیمورم کہ مبہم بر اضطراب ایلہ متألّم
 اولمش اولمایایم؛ لکن وسطک، کیچریلن
 حیاتک ہونک دخل عظیمی وار : مثلاً شیمدی،
 قالین دمیر پارماققلی پنجرہ دن اوکملکی
 قوتلی لوحہ دہ کونک اولدیکنی سیر ایتمک ...
 عذاب ویریجی خطوط مستقیمہ دن
 متشکل، مطرد، بیاض بنا؛ بیاض دیوار ...

(*) ۱۹ نچی باصدیر یلمدی .

اوزرینہ اوزیجی بر انتظام ایله دیزیلیمش
سیاه تخته ار؛ صوکره قیزدیریجی بر
لزو مسز لقله یونان طرز معماریسنی
تقلید ایاپلمش احمق بر قپو.. قپو اوکنک،
اسکمله سنده اویوش، چاموردن بر هیکل
کبی سیم سیاه بر زندانجی.. بوشلق، سسز لک
نهایت، ضیاسز، جانسز، قیر رنکه بر
آیدلق.. هیچ بر اماره حیات و شطارت
یوق؛ بوتون لوحه غریق آلام و قساوت!..

* ۲۱

۱۵ نیسان

.....
.....
دون ولایت انتخاباتی ایدی. ۱۲ نە
آلکینک وایکی کویلی مسلمانک انتخاب
اولنه جفی خبری، بوکلیدی قپوردن،
قالین دیوارلردن کیچوب بزه ایریشه بیلدی؛
لسکن هنوز دونکی نتایجی بیلمیورز.
... شمدی ایشتدم: انتخاب
اولونمشلر...

.....
.....
(*) ۲۱ نجینک بعض قسملرینی بامدیرتیق
ایستهمدم.

شو آنده کی حسمی اییجه تحلیل ایله
 بیلدیکه و آکلانه بیلکه جکمه اینانه میورم ..
 سوینیورمی یم ؟ — شبهه سز ..
 ایکی اوچ سنه اول اولسه بلکه بر ....
 انتخاب اولنوردی، اولنه جقدی؛ حالبوکه
 دون آلکین انتخاب ایدیلدی. و بوتبدله
 بلکه بنمده ناچیزانه خدمتم دیکمشدر ..

۲۲

۱۶ نیسان

بوکون آرتیق ولایت انتخاباتنک
 نتایجی تماما بیلندی: اوچ مسلمان، بیش
 قادهت. یارین شهر انتخاباتی، اورادهده
 مطلق یا مسلمان، یا قادهت.
 قزان ولایتی مسلمانلری، عهد
 اولسون، حقارینی محافظه ایله بیایدیار ..
 قزانک، اوتهدنبری آلرنده صاندقلری،
 ضیاسز، اسکیلکی سوهر بو آسیا شهر
 وولایتینک، کندیلرینه آرقه چویردیکنی؛
 عصرلردنبری اوغراشهرق، برطرفدن
 تاتارلری اورکتوب جهل و تعصب چقورنک،
 دیکر طرفدن روسلری قودرتوب اهل
 صلیب فکرنده طوتهدن بکلدکلی نتایجک

چیقامادیغنی کورن اوکتابر جیلر ، چار جیلر ،
 مسیونیر لر ، بوکون پر حدت آتش
 صاچپور لر .. بعضریده قورت پوستنی
 چوبان عباسیلہ اورتوب ، دیلنی
 طاتیلاندیریور : تاتارلری تمثیل مقصدیلہ
 یاپلمش بر مدرسہ ده ، روس ادبیاتی اوقوتان
 بر معلم ، آجینه جق بر سادہ لکله ، تاتارلرک
 مشروطیتچیلرہ اینانہرق ، کندی منفعتلرینه
 مغایر حرکت ایتدکلرینی ، اومبعوثلردن
 بر فائده کورمیه چکلرینی ، تاتارلری
 سودیکی ایچون ، آجیدیغی ایچون ، یانا ،
 یاقیلا آککلاتیور !. پروغراملرنده
 اورتودوقسلقدن ، روسلقدن غیرى مذهب
 وملیتلرک دائما محکوم قالماسنی الک اهمیتلی
 اساس سیاست عد ایدن چار جیلر ، یارین ،
 شهر انتخاباتنک مشروطیت عوامیه نامزدی
 پیرینه بر مسلمانک انتخابنه چالیشه جقلرینی
 بیلدیر یور لر !.

اوح ، عزیز دوستلریمز ، بیکلرجه
 تشکر ! لکن ، آ عزیز دوستلر ، بوسویملی
 نصیحتلر یکن ، بوفوق العاده التفانلر یکن ،
 نیچون شمدی یه قدر ، مسلمانلر مشروطیتچیلر
 ایلر لשוב اوچ مبعوث انتخاب ایتدیرمه دن
 اول ، هیچ کور یلمییور ، ایشیا یلمیوردی ؟.

اوز مانلر، یالکز قبا، مدنیٲسز، متعصب
تاتارلرک تمثیلدن، تحدید نفوذ و اقتدارندن،
تکمللرینه یول ویرمه‌مک لزومندن بحث
ایدیوردیکز.. شمدی سوز یکزه بوسبوتون
اینانماسه‌ق، بر آز سوٲونده بولنسه‌ق،
معنور دکلمی یز؟

... بوحر یفلرک، اقتدارسز، مغلوب،
پرغضب چیرپنمه‌لرینی، نهایت هیچ
بر وسیلهٔ انتقام بولامیهرق، چو حقه‌حیل‌لر،
یا خود عادی تبصبلرله اچالمه‌لرینی،
— وصافی، صاغلام، ای و منصف روس
ملتینک بونلری، اخلاق حقیقیهٔ ملتی
اونودوب، اوتهدن بریدن چالوپ
چیرپدیغی بوش فکرلرله اطرافه بغض
وعداوت صاچان بواولادغیر طبیعیه‌سنی
رد ایتدیکنی کوره‌رک، اوح، نه قدر
سوینیورم..

بونلر بر زمان قزانی مالکانه‌لری
صایورلردی؛ کورلتیلرندن کیچلمیوردی..
حتی بر قاج مسلمانی‌ده آغلرینه ایلشدیرمک
ایسته‌مشلردی.. مسلمانلرک کوزین آحمق
ایستینلره قیزدیلر، کوپوردیلر؛ لکن
حقیقتی ستر ایلمیه‌رک، مغلوب و مقهور،
جاسوسلق، یالانچیلق و تبصبصدن غیری
باشقه چاره بولامادیلر..

بونلر اویله نتیجه لردر که، جاسوس قلرینه
 قربان کیمسه لری بیله، مسلوبیت حریت
 کبی اک بیوک بر اشکنجه ده، بر آرز زمان
 ایچون اولسون، آلمسز طوتسه جق قدر
 تأثیرات ساحرانه یه مالکدرار...

خاتمه یرینه.

آرتیق بوقرق اوچ کونلک مخصور
 حیاتم کیچه لی بریل اولدی. صوک کونلک
 برشی یازماشم.

شمدی آنجق شونی خاطر لیورم که
 اوکون، اوکله دن صوکره، زندانچی اوطه یه
 کیردی: — هانکی کزی قورتاریم؟
 — بیلافی..

بوزواللی، چوچغنی کوره مه مکله
 چیلدیرمه یه یتشمش، بریومشاق پدردی.
 — یوق.

— اویله ایسه آ... در.
 بوکون انتخابات بیتدیکی ایچون،
 هرکس بنم چیقار یلا جغه منتظر دی.
 — اوت!.. حاضر لانکز.

پک عجله ایتدم؛ فنجانن کی چایی
 بیتردم، آرقداش لرله وداعلاشدم.. اوح،
 اوچ کلیدی آغیر قبودن نهایت چیقاردیلر.

ایسک بہارک ، لطیف ، آیدنلق ،
شن برکونی ... قالدیریمک بیاض ، اینجہ ،
یازلق البسہ لرلہ ، شمسہ لرلہ خانملر ، خانم
قیزلر .. شمدی بکا ہر شیء ، بوتون
قزان کوزل ومنتسم کبی کلیور .. بن
بوخفیف وصیجاق کونک ، برچوق تورلی
قارہ قیش اشیاسی و آغیر کورکلر
طولدیر بلمش عربہ ایلہ کیچوب کیدرکن
ہرکسک نظر تعجبنی جلب ایدیورم ..
بر آزدن ایشیدیورم ، قزان شہرشہ
نیوویچی انتخاب ایتمش .

... او طہ مہ دوستلر دولییور ، تبریکات ،

چای ، سوینچ ..

آقشامہ ، مبعوثلر شرفنہ ضیافت وار ؛
بنی دہ چاغرییورلر : نطقلر ، تبریکلر ،
توستلر ... آرادہ ، بکادہ خطاب اولنیور ؛
کویا بوکونکی قادہت مسلمان غلبہ سنہ
بنم دہ سعیم سبقت ایتمش ..

» آمور « واپوری ، ۱۰ حزیران ۱۹۰۷

Fa 3438

۱- قادمترم مارتین هارتمان حلیه
تحفه نگاریم

برای ۱۸۱۰

موقوفیت خاطر هلی

ی. آ.

اورنبورگ

کریموف، حسینوف و شرکاسی مطبعه سی.

۱۹۰۷

